

TO PEE OR NOT TO PEE...

Urenslighet hos katt

To Pee or not to Pee eller "To Be or not to Be"? Disse Hamlets ord dette gjelder i høy grad også katten, urenslighet kan nemlig lett bli dens "være eller ikke være" i et hjem...

KATTENS NORMALE ATFERD

Sammen med gnidning (ansiktsmarkering) og kloring er urinmarkering og markering med avføring sentralt i kattens evne til å kommunisere med omverdenen. Bruk av luktesansen har stor betydning for katten, både når det gjelder å avsette duftmarkeringer og å lese andre katters markeringer. Faktisk har katten et eget lukteorgan oppe i ganetaket, kalt det vomeronasale organ eller *Jacobson's organ*, til å tyde slike "luktebeskjeder", og forskjellige deler av katteskroppen har egne duftkjertler for å avsette duftmarkeringer til omgivelsene.

Duftbeskjedene blir avsatt i form av kjemiske substanser, såkalte *feromoner*, som forteller om kattens alder, kjønn, helsetilstand, rang og tidspunkt for markeringen. Særlig markeringstidspunktet er viktig beskjed til andre katter; det er slik de arrangerer en ordening seg i mellom som gjør at alle kan bruke det samme området (territoret) til hver sine tider, som en slags skiftordning.

Fersk lukt indikerer at katten nylig har vært i området, og dess eldre lukten er, dess tryggere er det for en nykommer å bevege seg inn på territoriet. Forskning har vist at en slik duftmarkering holder i ca fire timer¹ før den blir svekket. Ved en slik markeringsordning unngår kattene å konkurrere om maten og sin søken etter make, og evnen til å overleve på et begrenset område blir større. Spesielt rundt huset der katten bor vil man finne duftmerker, da den merker sitt "hjemmeområde". Urinmarkering er således ikke et aggressivt signal som markerer en katts overlegenhet over andre.

Normalt skjuler katten sin urin og avføring, og dette er en viktig del av dens naturlige atferd som skyldes et finstemt system med bruk av luktstoffer i kommunikasjonen katter imellom. Trangen til å dekke over avføringen er meget sterk, og man kan ofte se katten stoppe opp og snuse rundt området under gravingen. Dette kan bety at den kjenner etter om lukten fremdeles er merkbar, noe som kan tyde på at katten graver helt til lukten av avføringen er dempet ned til et godkjent nivå.

Likevel er det hendelser hvor den bevisst lar avføringen ligge synlig etter seg, og i slike tilfeller kobles det sammen med markeringsatferd. Da kan man finne avføring plassert på de mest utroligste steder; på toppen

¹ Kilde: David Greene / Bjarne O Braastad 7)

av gjerdestolpen, takmønet eller midt på den nyklipte plenen (gjærne naboens plen, til dennes store ergrelse). Disse stedene markerer ofte revirets *yttergrense*, hvor det gjærne møter en annen katts territorie (kan også være kattens felles grense).

Renslighet er et naturlig instinkt hos katten, og kattungene har ofte lært å bruke kattetoilet helt uten uhell allerede fra 8 til 12 ukers alder. Dette instinktet bygger på ønsket om ikke å søle til liggeplassen, og de nyfødte kattungene har ikke evnen til å gjøre fra seg uten samtidig stimulans fra kattermoren. Slik sikres det at moren alltid er tilstede for å "rydde opp" etter ungene og soveplassen holdes ren, samtidig som at lukten ikke spres til kjennskap for andre katter i nabolaget.

Ved tre ukers alder begynner ungene å stampe rundt utenfor soveplassen, og etterhvert begynner de å gjøre fra seg uten morens slikking. Kattermoren begynner nå kun å stimulere ungene mens de er *utenfor* hiet, og ved å lære av mor forstår ungene hvor de skal gjøre fra seg. Ved uinnlært renslighet skyldes dette ofte at kattermoren har vært en dårlig læremester slik at ungene ikke har lært å bruke kattetoilet. Enkelte raser ser ut til å være predisponerte for urenslighet, blant annet Perser. Katter har også et instinkt om å grave i jord de liker; i vill tilstand søker de til løs jord eller sand. Dette instinktet gir gjærne en preferanse for ett kattesandmerke, mens et annet straks blir avvist og ubrukt.

HVA KAN SYMPTOMENE VÆRE?

Når man har lokalisert et problem med katten er det viktig å finne kilden til problemet, noe som ikke alltid er like enkelt. Katter er komplekse dyr og selv om de naturlig er svært renslige, har de sin egen mening om hva renslighet er. Derfor kan det godt hende at katt og eier har hver sin oppfatning om hva som er rent nok for den. Husk at katten ikke er unormal sett fra dens eget synspunkt, den følger bare sine instinkter.

Medisinske årsaker

Når man skal behandle en katt for mulige atferdsproblemer er det viktig å aller først undersøke dens helsetilstand. Katten kan for eksempel ha problemer med urinveiene eller andre sykdommer som fører til at den ikke klarer å gå ut eller bruke kattekassen når den skal gjøre sitt fornødne. Eksempler på slike sykdommer kan være²:

- ✓ diaré
- ✓ urinveisinfeksjon / FUS (Feline urological syndrome)
- ✓ polydipsia/polyuria (drikker og tisser for mye: maksimal vanninntak for katter er ca. 7% av kroppsvekten pr dag, de fleste drikker en god del mindre) – mulige årsaker:
 - diabetes
 - nyresykdom
 - leversykdom
 - sykdommer i binyrene
 - pyometra (livmorbetennelse)
 - hyperkalsemi

Når man skal se etter symptomer på sykdom er det viktig å merke seg endringer i kattens rutiner; om den er like leken som tidligere, om den ønsker å gå ut eller helst vil gjemme seg innendørs et sted og sove hele

² Gjengitt fra internettkilde 8)

dagen. Hvordan er kattens appetitt, spiser og drikker den slik som normalt? Kanskje tisser den oftere, eller urinen har forandret farge. Man bør også sjekke kattens temperatur om denne er forhøyet. En økt temperatur (over 39,5°C) betyr at katten har feber som kan skyldes en infeksjon.

Alt dette er spørsmål som veterinæren vil stille eieren ved undersøkelse av katten, og derfor er det viktig å ha merket seg slike ting på forhånd.

Urenslighet eller revirmarkering

Det er også av største viktighet å skille om katten er urenselig eller om den revirmarkerer!

Mens urinering ofte har psykiske årsaker, skyldes markering primært kattens territorialatferd. Hovedforskjellen mellom urenslighet og markering er *hvordan* katten gjør fra seg; sittende eller stående, og *hvor* den plasserer urinen; horisontale eller vertikale flater.

Når en katt urinerer vil den som oftest sitte på huk og krumme ryggen. Markering er kjennetegnet ved at katten stiller seg stående med rumpen nært inntil gjenstanden som skal sprayes, og med halen løftet høyt i været. Deretter vil den sende ut en dusj med urin samtidig som den gjerne trækker med bakbena. Vanligvis dirrer haletippen mens sprayingen foregår, og i kattens ansikt kan man se et uttrykk av dyp konsentrasjon. Urinmarkeringer settes høyt oppe – i nesehøyde for andre katter – for å tjene som kattens personlige identitetskort.

Alle katter kan ha forskjellige grunner til å markere seg i hjemmet, enten det er en hunnkatt med løpetid i nabolaget eller grunnen er en ukastrert hannkatt med høyt markeringsbehov. En kastrert katt kan ha noe testikkel/eggstokk-vev igjen som gir nok hormonproduksjon til å utløse markeringsatferd. Dette kan også skje om en kastrert hannkatt som tidligere har vært bruk i avl kommer i kontakt med en hunnkatt i løpetid. Markeringen kan videre utløses ved overbefolkning av innekatter.

Det er ikke garantert at en katt vil holde opp å urinmarkere selv om den blir kastrert, men i de aller fleste tilfeller vil territorialatferden minske nok til at sprayingen opphører³.

Ved innendørs markering må man alltid se på *hvor* katten markerer. Markering langs yttervegger - spesielt nær vinduer - kan være reaksjon på noe utenfor som gjør at katten føler seg utrygg. Dette kan være andre katter eller hunder, mennesker kan ha plaget eller skremt katten sist den var ute, noe nytt kan ha kommet til i hagen eller nabolaget som katten synes virker truende – årsakene kan være mange og det kan bli en møysommelig jobb for eier å finne ut av. Atferd med spraymarkering betyr at katten føler en trussel fra en inntrenger i sitt eget revir (hjemmet).

Stress og (u)vane hos katten

Psykisk stress hos katten utløser gjerne revirmarkering eller urinering innendørs utenfor katekassen. Katten er et vanedyr som liker at ting går sin vante gang. Dersom disse prosedyrene endres, vil katten kunne føle seg usikker eller truet og dermed begynne å urinere.

Når det kommer noe *nytt i husstanden* kan dette utløse stress hos katten; dette kan være et nytt dyr som har kommet til, familieforøkelse ved en ny baby i huset, ny samboer eller endrede rutiner som følge av ny jobb eller familiestatus. Videre kan det utløse stress dersom katten har kommet i nye og ukjente omgivelser som følge av flytting eller at den har vært på kattepensjonat eller innlagt på dyreklinikk. Dersom noe nytt skjer med

³ 80% vil slutte å spraye, Sarah Heath 3) - 99,9 % vil slutte å spraye, Marianne Thornberg 2)

hjemmet kan dette også utløse engstelse. Kanskje man skal holde et selskap med mange gjester, dette vil før til mye musikk og støy som katten ikke liker. Det kan også være at man pusser opp eller bygger om slik at man fjerner kattens egen lukt. Katten vil da kunne begynne å gjøre fra seg på de nye teppene, klore opp gardinene og tisse i møblene.

Når katten føler seg truet av situasjonen vil den gjerne begynne å markere sitt territorium. Katten føler en trussel mot sin tilstand og vil beskytte seg ved å avsette lukt på nettopp de gjenstandene som gjør den usikker. I slike tilfeller finner man gjerne babyens vogn tilsølt, eller urin rennende nedover skapdørene på det nye kjøkkenet. Dette er ikke sjalusi etter vondskap fra kattens side, men et ønske om å gjøre den truende situasjonen litt lettere for seg selv⁴.

Dersom man har flere dyr i huset kan problemet skyldes at katten har kommet i en uoverstemmelse med ett eller flere av dyrene. Etersom katter er asosiale dyr kan et lukket miljø skape mer nærkontakt mellom individene enn katten liker, slik at den får behov for å markere sin plass. Dette kan også være tilfelle dersom katten blir mobbet av andre katter i husstanden, slik at den ikke får dekket sitt behov for fred og ro på soveplassen, mat og trygghet. Har man nettopp fått satt inn en kattedør, kan det være at trusselen utenfor kommer så nært innpå katten at den mister klarsyn om hva som er hjemmet og hva som er utendørsreviret. Forskrekkelser blir ekstra stor dersom en nabokatt har vært freidig nok til å komme inn i huset gjennom katteluken og forsynt seg av beboerens matskål. I slike tilfeller er det ikke uvanlig å finne sterkere virkemidler enn urinmarkering, nemlig markering i form av synlig avføring.

Når katten urinerer på eierens personlige eiendeler er ikke dette et utslag av territorialatferd, men for å berolige seg selv ved å sette sin egen duft til eierens duft. Ved å koble sammen duftene på denne måten tenker katten at "sammen står vi sterkere"⁵. Slike tilfeller ses ofte når eieren har vært lengre borte enn vanlig, og man finner gjerne avføring i sengen eller tilsølte sko i gangen ved hjemkomst.

Aversjon mot å bruke kattetoiletet

Katter tar ikke til takke med hva som helst, og de gjør heller ikke fra seg hvor som helst!

Dersom man har flere katter i husholdningen, må man også ha flere kattetoiletter, en katt vil ikke bruke toalettet dersom det er for mange lukter av andre katter tilstede. Hver katt har sin egen sans for renslighet; mens den ene kan bruke et fullstendig tilsølt kattetoalett, vil den andre kun bruke toalettet en gang før den synes det er skittent.

Problemet kan også skyldes at kattesanden ikke skiftes ut ofte nok, slik at katten synes det er ekkelt å gå dit. Den vil da finne seg et annet og mer egnet sted til å gjøre fra seg. Ved et lukket toalett er det mindre som skal til før lukten er så sterk inne i toalett-kassen at det er uholdbart for den følsomme kattensesen å gå inn dit. Ved skifte av kattesandmerke kan man også gi katten aversjon mot å bruke kassen; katter liker helst finkornet sand, og danner seg lett en preferanse for en type kattegrus.

Dersom kassen står plassert i et rom der katten ikke alltid kan komme seg inn eller at man nylig har flyttet den, kan det hende "uhell" fordi katten rett og slett ikke kommer seg til kassen.

⁴ Kilde: Marianne Thornberg 2)

⁵ Kilde: Marianne Thornberg 2)

Andre problemer relatert til kattetoalettet kan være miljøet rundt kassens plassering. Dersom den er plassert for nær mat- og vannskålen eller på et sted med mye forstyrrelse, kan rett og slett katten ikke ønske å gå dit. Katten har som natur å skjule seg og sitt fornødne og holde spiseplassen ren. Da ønsker den ikke å gjøre fra seg i støyende omgivelser, ei heller i nærheten av der den får mat.

Også ved rengjøring av kattedekken kan man skape ubehag for den kresne katten. Aller helst bør man vaske med varmt vann iblandet mild husholdningssåpe og deretter skylle godt.

Eventuelt kan man tilsette litt Baldrian⁶ til kattesanden for å trekke katten mot kassen. Unngå sterkt parfymerte såper samt klor- og salmiakkholdige vaskemidler (Klorin med furunålsduft kan brukes til toalettet⁷).

FOREBYGGING OG BEHANDLING

Før en atferdsbehandling kan igangsettes må man alltid forsikre seg om at katten er frisk ved å gjennomgå en komplett undersøkelse hos veterinær. Her vil katten bli kontrollert med hensyn til urinveisinfeksjoner, mage-/tarmproblemer eller indremedisinske problemer (nyrer, lever, livmor). Det er viktig at man sjekker alle kattene i en husstand med flere dyr, da den tilsynelatende skyldige synderen ikke trenger å være den som har sykdomsproblemet, og det er også mulig at flere enn en katt har problemer. Stedet der den første katten har gjort fra seg vil ofte virke tiltrekkende på de andre kattene i husstanden, slik at de begynner å bruke samme plassen.

Når dette er gjort og katten er erklært frisk, kan man sette i gang *atferdsmodifiserende* terapi. I mange tilfeller vil problemet løse seg av seg selv dersom tilstanden skyldes sykdom, men noen ganger har det blitt et atferdsproblem som følge av uvane etter sykdom (katten fortsetter å gjøre fra seg bak sofaen selv om den ikke lenger har urinveisinfeksjon), tillært aversjon mot å bruke kattetoalettet eller redsel for å gå ut på grunn av en tidligere skremmende hendelse.

Ved urenselig atferd er det viktig å vaske det sprayede området godt, *uten* at katten er tilstede! Først vaskes med varmt vann (ca 45° - 50°C) iblandet biologisk vaskepulver med enzymer, for eksempel Biotex, for å bryte ned proteinene i urinen (det er disse som gir dens karakteristiske lukt). Bruk aldri klor- eller ammoniakkholdige vaskemidler (Klorin[®] og Salmiak[®]), da begge er ingredienser i katteurin, og kan gi katten ekstra sterk trang til å urinmarkere fordi den tror den har en rival i huset.

Deretter skylles området godt med kaldt vann og las tørke. Når stedet er tørt skal det sprayes og skrubbet med alkohol (legesprit) for å bryte ned fett. Området skal få stå og tørke, og katten må ikke slippe til stedet før all lukt etter rengjøringen er borte.

Denne todelte vaskingen er viktig fordi man tror at det er nedbrytingen av fett som gjør at katten får lyst til å spraye over.

Til slutt kan området sprayes med Feliway[®], som er et kjemisk produkt basert på kattens egne feromoner. Disse *ansiktsferomonene* er "trygghetshormoner" og brukes ved at katten stryker seg opp etter gjenstander, for eksempel eierens bein, for å fortelle seg selv at her er det trygt og godt å være. Feliway er bygget på prinsippet om at katten aldri urinmarkerer over et sted hvor den tidligere har ansiktsmarkert. Dette er fordi

⁶ Baldrian er en krydderurt: Marianne Thornberg 2)

⁷ Kilde: Marianne Thornberg 2)

katten bruker spraying ved utrygghet til omgivelsene, mens gnidningen motsatt brukes for å berolige seg selv om at den er på sitt trygge og hjemmevante territorium.

Et alternativ til Feliway er å sette skåler med kattemat rundt omkring markeringsstedet for å utnytte naturatferden om at katter unngår å tisse i nærheten av maten sin. Pass bare på at ikke katten får spist opp all maten, for så å avslutte med en fin dusj på veggen (lim fast de nederste tørrfôrbitene i skålen).

Behandling av revirmarkering

Når problemet skyldes spraying eller markering med avføring må man finne årsaken til at katten er utrygg på omgivelsene. Svaret ligger da i plasseringen av urinen; *hvor* og *hva* katten markerer!

Behandlingen består i å gjøre katten trygg på gjenstanden, personen eller omgivelsene som skaper utryggheten. Gamle triks som å legge strimler av aluminiumsfolie eller biter av ferskt appelsinskall rundt stedet der katten markerer, er ikke å anbefale. Dette vil bare bidra til å gjøre den usikre katten enda mer usikker slik at det kan forsterke dens atferd. Man skal heller ikke straffe katten, selv om man tar den på fersk gjerning. Husk at for katten er spraying normal atferd; det er for eier det blir "problematferd". Ved å gni kattenesen i urinen, minner man katten på at dette stedet er dens territorie, og her skal den markere neste gang også. Dermed har man fortalt katten at den *skal* urinmarkere!

Det viktigste er å gi katten tryggheten tilbake! Derfor må man la den nye rutinen som nå er kommet i hjemmet (fordi man har fått en baby eller arbeider til andre tider), også bli en vane for katten.

Dersom problemet skyldes frykt for noen i husstanden, som en familieforøkelse eller ny hund, må katten gis ekstra tid og oppmerksomhet. Eventuelt kan man avskjerme katten fra babyen/hunden en periode, og gi den en sakte tilvenning av det nye familiemedlemmet.

Når det er det nye kjøkkenet som gjennombløtes med urin kan det hjelpe å lukke katten ute fra rommet. Det er naturlig at den føler seg skremt, spesielt hvis kjøkkenet også var dens spise- og soveplass. Nå er plutselig alt forandret, og ingenting lukter "hjemme" lenger. Deretter kan man langsomt introdusere katten for de nye omgivelsene ved å la den oppholde seg på kjøkkenet i et innendørsbur sammen med eier (dersom katten ikke er vant med å være i bur, må den først vennestil buret). Gi den mat og leker i buret, gjerne leker som inneholder kattemynte (*Nepeta cataria*) da dette er en plante som virker beroligende på katten og gir den en kortvarig følelse av velvære. Kjøkkenet kan sprayes med Feliway®. Når katten har slått seg til ro i buret kan man åpne døren slik at den kan få komme seg ut. Når den våger seg ut av buret (frivillig) kan den få oppholde seg på kjøkkenet uten bur når eieren er tilstede. Sakte kan den så vennestil det "nye" hjemmet. Dersom den begynner å markere igjen, må man ta skrittet tilbake og begynne forfra.

Når problemet derimot skyldes frykt for noe *utenfor* hjemmet, slik at katten sprayer rundt vinduer og dører, legger igjen avføring på dørmatten og kanskje er redd for å gå ut, må eier forsøke å finne ut hva katten er redd for. Har naboen fått ny hund eller katt, kan unger ha plaget katten sist den var ute, en hund kan ha skremt den, eller katten kan ha vært utsatt for en nesten-påkjørsel fra en bil? Årsakene kan være mange, men behandlingen er stort sett den samme; katten skal bli trygg på at hjemmet er dens base. Dersom man har en katteluke installert, kan det hjelpe å stenge den igjen.

Første skritt i behandlingen er å begrense inneområdet for katten til ett kjent og kjært rom i huset. Her kan den få sin egen trygge hule hvor den får mat og vann, en god soveplass, kattleker og et egnet kattetoalett (i god avstand fra det øvrige). Heng noe over vinduene slik at katten ikke får se ut. Når katten føler seg trygg her inne og unnlater å spraymarkere, kan den slippe til i enda et rom, og så enda et og enda et, til den til slutt får være fri i hele huset igjen. Dersom det var særlig ett rom som utløste atferden (eks kjøkkenet) må katten

slippe til dette rommet *sist*. Dersom den urinmarkerer i løpet av perioden, må eieren gå et trinn tilbake i prosessen og stenge katten ute fra dette rommet.

Hjelp til den urenlige katten

Ettersom katter er så uhyre renslige, er det som oftest her problemet ligger. Enten er ikke kattetoilet rent nok for den ømfintlige kattenesen (men det kan også være *for* rent), kattesanden er ikke passende for de myke potene eller toalettets plassering er uten hensyn til kattens sårbarhet når den skal gjøre sitt fornødne. Det kan også være at katten har fått et inntrykk av at kassen er et sted hvor det skjer vonde ting, og derfor ikke vil gå dit. Dette kan være dersom den har hatt en urinveisinfeksjon som begynte første gang da den satt i kattekassen, eller eieren har løftet den opp fra kassen for å gi den medisin. Første bud til eieren er å la katten være i *fred* når den sitter på do!

Dersom problemet skyldes skittent toalett; vask toalettet eller skift det ut med et nytt. Med mange katter i husstanden, må man anskaffe flere toaletter, noen katter liker at toalettet er overbygd, mens andre ikke vil bruke en lukket toalett-kasse.

Dersom det skyldes bytte av kattesandmerke, må man gå tilbake til den opprinnelige sanden, eller eventuelt introdusere den nye sanden over en lengre periode ved å blande den med den gamle i større og større doser. Men til og med da kan det være at katten rett og slett ikke ønsker å bruke det nye merket, og da har ikke eieren annet valg enn å la katten få sin vilje.

Det er også viktig å tenke på kattekassens plassering. Har problemet startet etter at kassen har blitt flyttet? Løsningen er da å flytte kassen tilbake til det opprinnelige stedet. Dersom kassen ikke har endret plassering, må man tenke på om det er noe som har kommet *til* kassen i stedet. Kanskje maten og/eller soveplassen er plassert nærmere kassen, eller en fremmed gjenstand har kommet for nær? Eier må tenke over om han/hun har ommøblert i tiden før atferdsendringen, kjøpt inn noe nytt til husholdningen eller noe annet nytt har kommet til. Ved anskaffelse av for eksempel en hundevalp kan det være at denne løper bort til katten og forstyrrer den mens den sitter på kattetoilet, slik at katten ønsker å finne seg et annet sted hvor den kan gjøre sitt fornødne uforstyrret. En løsning da kan være å anskaffe et overbygget kattetoilet, eller la katten få ha toalettet sitt et sted – som den godtar – hvor den kan få gjøre fra seg i fred for valpen. En toalett-kasse bør få *ett* fast sted i rolige omgivelser.

KONKLUSJON

Første bud for enhver katteeier som har et problem er å oppsøke veterinæren! Og i samråd med veterinær og dyrepleier - samt atferdsterapeut hvor dette finnes - kan katt og eier gjennomgå atferdsmodifiserende terapi for å hjelpe på problematferden.

Det kan være ganske omfattende å finne ut av et urenlighetsproblem hos katt, særlig siden dette ofte skyldes at katten ikke gjør noe galt – sett fra dens eget synspunkt – mens det fører til stort ubehag for eieren. Å behandle urenlighet hos katt kan bli en møysommelig jobb, men umulig er det ikke. Man må bare huske at katten har en *kompleks natur*, og et utrolig *renslig instinkt*.

Denne artikkelen har kun rukket å behandle urenlighet hos katt rent overflatisk, men jeg håper den har gitt en innføring i hvor spesiell og finfølelse katten er, og hvordan den tenker når den gjør som den gjør.

Marianne Thornbergs liste for å finne årsaken til urenslighet hos katt. Gjengitt etter boken *Kattens adfærd og problemadfærd*, kilde 2).

- 1) Er det snakk markering eller urinering?
 - 2) Er det snakk om blæretømming (stor dam) eller små dammer eller dråper?
 - 3) Er katter sterilisert/kastrert, og når skjedde dette?
 - 4) Hvordan er kattens hverdag?
 - 5) Hva består familien av (dyr, mennesker...)?
 - 6) Er det kommet nye dyr, barn, kjæreste, møbler...?
 - 7) Har du/dere flyttet?
 - 8) Skilsmisse, bryllup, ny jobb, rettssaker, andre følelsesmessige begivenheter?
 - 9) Hvilken kattesand brukes?
 - 10) Har det blitt skiftet kattesandmerke?
 - 11) Hvor ofte rengjøres kassene?
 - 12) Hva rengjøres kassene i (vaskemiddel)?
 - 13) Hvor mange toalett-kasser er det?
 - 14) Er det tak på kassene?
 - 15) Hvor er katten urenslig (plassering av urin/avføring)?
 - 16) I hvilke situasjoner (besøk av fremmede, et rituale...)?
 - 17) Hvor ofte skjer dette?
 - 18) Hva føres det med?
 - 19) Er det blod i urinen?
 - 20) Setter katten seg hele tiden og slikker den seg mye bak?
 - 21) Har du ommøblert?
 - 22) Hvor er toalettet plassert i forhold til "trafikk" og matskåler?
 - 23) Har det vært uoverstemmelser i eller omkring toalettet (andre katter, barn, deg selv)?
 - 24) Har katten hittil brukt kassen upåklagelig?
 - 25) Hvor lenge har urensligheten pågått?
 - 26) Har katten lært å bruke kassen (moren kan være villkatt eller en katt som aldri selv bruker kasse)?
 - 27) Når ble kattungen tatt fra moren?
 - 28) Har kattungen hatt kullsøsken?
 - 29) Reises det bort i helgene?
 - 30) Har du/dere katten med ut til andre eller på hytten?
 - 31) Har katten nettopp vært på kattepensjonat?
 - 32) Har fremmede passet katten hjemme eller hos dem selv?
 - 33) Skjeller du ut katten når du ser at den gjør fra seg eller når du oppdager etterlatenskapene?
Har du et øye til katten hele tiden?
 - 34) Er katten normalt en utekatt som nå er en inne katt?
 - 35) Kommer katten ut en gang i mellom, feks på hytten?
-
- Svar på spørsmålene, og bring dem med til veterinæren ved neste konsultasjon dersom du har et urenslighetsproblem med din katt.

LITTERATUR

- 1) Angela Gair
Katten din
Boksenteret, 1997
- 2) Marianne Thornberg
Kattens adfærd og problemadfærd
Forlaget NDA, 2001
- 3) Sarah Heath
Hvorfor oppfører katten min seg slik?
Aventura Forlag, 1995
- 4) Sarah Heath
Cat and kitten behaviour
Harper Collins Publishers, 2001
- 5) Valerie O'Farrell, Peter Neville
Manual of Feline Behaviour
Bristish Small Animal Association, 1994
- 6) Roger Tabor
Cat Behaviour
David & Charles, 1997
- 7) David Greene / Bjarne O Braastad
Utrolige katter
Aventura Forlag, 1986
- 8) Internett:
<http://lynx.uio.no/no.alt.katter>
- 9) Vicky Halls
Feline Felons
Alpha Publishing, 2000

Artikkelen er skrevet av Merete T Låstad, som et eksamensprosjekt i forbindelse med utdannelsen til veterinærpsykeleier.